

6591/5



# INFORMACJE

## Zarządu Głównego PTTK

Nr. 5-6.

### XI ZJAZD KRAJOWY PTTK

WARSZAWA, 14-16 czerwca 1985 r.

DO UŻYTKU WEWNĘTRZNEGO

#### Z KAMPANII SPRAWOZDAWCZO-WYBORCZEJ PTTK

Kampania sprawozdawczo-wyborcza PTTK przed XI Krajowym Zjazdem Towarzystwa - zakończona.

Spróbujmy prześledzić, jakim problemom, jako najważniejszym poświęcono miejsca najwięcej.

#### DLA MŁODZIEŻY

Wśród zagadnień poruszanych w kampanii wiele miejsca zajmują sprawy młodzieżowe. Nic w tym dziwnego, gdyż młodzież szkolna i akademicka stanowi przeszło jedną trzecią członków PTTK. Jeśli do tego dodamy wielotysięczną rzeszę nauczycieli, aktywnie działających w szeregach Towarzystwa, to jasne będzie, że sprawy turystyki młodzieży muszą zajmować ważne miejsce w dyskusji. Analizując sytuację młodzieży w PTTK, wiele miejsca poświęcono potrzebie pozyskiwania i podnoszenia kwalifikacji kadr zajmujących się edukacją turystyczną uczniów. Postulowano przede wszystkim konieczność intensyfikacji szkolenia nauczycieli opiekunów SKKT, PTTK.

Podkreślano także potrzebę szerszego włączenia do pracy krajoznawczo-turystycznej doświadzonego aktywu spoza środowiska oświaty, twierdzono, iż wiele mają do zrobienia w tej sprawie władze oświatowe, które nie zawsze chętnie widzą wśród organizatorów wycieczek młodzieży osoby nie będące nauczycielami.

Wiele mówiono o sposobie organizowania wycieczek dla młodego pokolenia. Działacze PTTK uczestniczący w dyskusjach zjazdowych podkreślali trafność decyzji o powołaniu Młodzieżowych Szkół Turystycznych, łączących aktywny wypoczynek ze zdobywaniem przez młodzież szkolną uprawnień i odznak turystycznych, ale jednocześnie stwierdzali, że zasięg tej formy wycieczek i edukacji nie jest wystarczający, że należy doskonalić formy wpańania praktycznych umiejętności turystycznych.

#### DLA ZAKŁADÓW PRACY

Jakim powinien być działacz PTTK w zakładzie pracy, czy Towarzystwo stać od strony merytorycznej i organizacyjnej na kształtowanie zakładowego modelu wycieczek, jaki powinien

być udział i rola zakładowych funduszy społecznych w kształtowaniu wycieczek, jak wreszcie ułożyć sobie stosunki ze związkami zawodowymi - oto główne problemy dotyczące działalności Towarzystwa w zakładach pracy.

W mijającej kadencji, zwłaszcza w początkowym okresie nastąpiło znaczne osłabienie ogniw zakładowych PTTK. Wiele kół, a także niektóre oddziały zakładowo zaniechały swojej działalności. Przyczyn było wiele, przypomnijmy niektóre - zniknięcie związków zawodowych, będących przez wiele lat naturalnymi partnerami przy organizowaniu imprez turystycznych, partnerami wspierającymi również finansowo działalność Towarzystwa, nowe zasady tworzenia i podziału zakładowych funduszy społecznych nie zawsze dostrzegające potrzeby wycieczek wobec innych ważnych problemów i wreszcie odejście na wcześniejsze emerytury wielu doświadczonych aktywistów Towarzystwa. Wymienione przyczyny, a także wiele innych spowodowały potrzebę szukania nowych rozwiązań organizacyjnych i programowych. Tam, gdzie znaleziono metody działania i sojuszników w dyrekcji i wśród organów samorządowych, PTTK nie straciło swoich pozycji, tam jednak, gdzie się to nie udało, wosto proces odbudowywania działalności Towarzystwa trzeba było zacząć od nowa.

#### DLA PRZYRODY

Ważny nurt PTTK-owskich debat zjazdowych stanowiły sprawy ochrony przyrody i środowiska. Aktyw Towarzystwa z ogromnym niepokojem śledzi proces postępującego zagrożenia ekologicznego w naszym kraju. W województwach nadmorskich o zagrożeniu czystości wód Bałtyku i potrzebie ich ochrony mówiono wielokrotnie. Podkreślano także potrzebę rozszerzenia sfery obszarów chronionych, tworzenia nowych parków krajobrazowych i narodowych, ochrony obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych /np. Bagna Diebrzańskie, rejon Pojezierza Suwalsko-Augustowskiego, tereny górskie/. Zwracano również uwagę na istniejące w niektórych regionach kraju zagrożenia spowodowane działaniem przemysłu.

Z drugiej jednak strony wyraźnie zarysowało się zaniepokojenie występującymi tendencjami do znacznego ograniczenia turystyki na niektórych szczególnie atrakcyjnych terenach /np. Tatry/. Budzą niepokój ograniczenia możliwości biwakowania w lasach, niewystarczająca dostępność terenów leśnych od strony szlaków wodnych itp.

Na tle tej dyskusji wyraźnie wyłoniła się potrzeba stworzenia programu turystyki na obszarach chronionych, który godziłby interesy turystów kwalifikowanych z ochroną przyrody i środowiska i tworzył dogodne warunki do wędrowek turystycznych po szczególnie atrakcyjnych turystycznie i krajoznawczo regionach kraju. Podkreślano także, że program taki nie może być tworzony wyłącznie przez samo Towarzystwo, ale winien uzyskać akceptację i wsparcie wszystkich zainteresowanych resortów oraz instytucji.

### DLA TURYSTÓW KWALIFIKOWANYCH

Szczególne miejsce w dyskusji zajmowały sprawy turystyki kwalifikowanej. W dyskusji podkreślano zwłaszcza pogarszanie się warunków jej uprawiania, mimo iż w programach ogniw PTTK - co podkreślano - propozycji nie brakuje.

Na pierwszy plan wśród spraw związanych z uprawianiem turystyki kwalifikowanej wysuwano tragiczną sytuację sprzętową. Brak namiotów, właściwego obuwia, niedostateczna ilość plecaków, zaniechanie produkcji składanych kajaków przez zakłady w Niewiadowie, a wreszcie ceny sprzętu turystycznego to główne bariery rozwoju tej najbardziej wartościowej formy uprawiania turystyki. Wiele też mówiło się o wypożyczalniach sprzętu, których liczba - szczególnie tych ogólnodostępnych - gwałtownie maleje.

Wielokrotnie pojawiały się postulaty pod adresem zarówno producentów jak i handlu, domagające się zwiększenia produkcji, poprawy jej jakości, a także kierowanie części sprzętu, szczególnie tego najdroższego, dla ogniw turystycznych i wypożyczalni sprzętu.

Podkreślano także w dyskusjach problem poziomu imprez turystycznych, który zdaniem wielu dyskutantów jest niedostateczny, niekiedy schematyczny i powielany od wielu lat.

Podjęcie szerszych działań zarówno programowych jak i propagandowych w celu pozyskania nowych członków to kolejny problem dostrzegany szczególnie w kołach i oddziałach PTTK. Zwiększenie ilości wydawnictw turystycznych zwłaszcza przewodników, większa ilość i dostępność legitymacji PTTK, książeczek odznak turystyki kwalifikowanej i innych niezbędnych druków, ciekawe ogólnodostępne mapy, to zdaniem wielu dyskutantów naturalna droga do zwiększenia szeregów członkowskich.

### GOSPODARKA I GOSPODARNOSĆ

Gospodarka PTTK i jej funkcjonowanie zawsze wzbudzało wiele emocji. Nie inaczej było w bieżącej kampanii.

Wprowadzenie reformy w działalności gospodarczej Towarzystwa, konieczność samofinansowania się jednostek gospodarczych, nowy podział jednostek organizacyjnych bazy /OZGT/, sposoby nadzoru społecznego, dostęp członków organizacji do bazy, działalność gospodarcza kół i klubów, warunki działalności gospodarczej to sprawy, które w dyskusji zjazdowej zajmują wiele miejsca.

Podkreślano się znaczne zwiększenie samodzielności gospodarczej oddziałów, ale niepokoiły przejawy swobodnego wolontaryzmu gospodarczego, polegające na wielokrotnym marżowaniu imprez, sprzedaży tzw. usług wiązanych, często dyktowaniu jednostronnych warunków umowy przez oddziały duże, bądź oddziały położone w terenie recepcyjnych innym, słabszym i nie dysponującym atrakcyjną ofertą oddziałom.

Brak stabilizacji gospodarczej, zmieniające się reguły podatkowe, niesłuszne opodatkowanie przedsiębiorstwa na Państwowy Fundusz Aktywności Zawodowej /tym dziwniejsze, że przecież jak dotąd przedsiębiorstwa nie uznano jako zawod/, to kolejne problemy podnoszone przez aktywne Towarzystwa.

Wiele dyskusji wywoływał także problem bazy PTTK. Najczęściej mówiono o potrzebie szybkich i skutecznych działań, które zahamowałyby proces dekapitalizacji bazy, zwłaszcza bazy górskiej oraz w rejonie wielkich jezior.

Podkreślono oprawę dostępności bazy dla członków PTTK i uczestników imprez programowych Towarzystwa oraz fakt, że uchwała 100/83 dotycząca zasad rezerwacji w obiektach nie jest przez prowadzących schroniska, stancje wodno, domy wycieczkowe przestrzegana.

### INICJATYWY REGIONALNE

Spśród najbardziej interesujących inicjatyw regionalnych, podejmowanych zwłaszcza podczas wojewódzkich zjazdów PTTK, podkreślić należy kilka:

- środowiska białostockie i łomżyńskie zapołączały, aby rok 1985 był w PTTK obchodzony jako "Rok Glogerowski", bowiem w bieżącym roku mija 140 rocznica urodzin i 75 rocznica śmierci pierwszego, chyba nieco zapomnianego prezesa P.T. Kraj, Zygmunta Glogera,
- środowiska gdańskie i szczecińskie podnosiły potrzebę kształtowania programu wychowania morskiego,
- aktyw turystyczny województw zachodnich i północnych szeroko omawiał program obchodów w Towarzystwie 40 rocznicy powrotu do Macierzy Ziemi Zachodnich i Północnych,
- niemal we wszystkich ośrodkach wiele uwagi poświęca się metodyce prowadzenia inwentaryzacji krajoznawczej Polski.

## DLA MŁODZIEŻY W X KADENCJI

Działalność wśród młodzieży i dla młodzieży jest zadaniem, do którego PTTK przywiązuje zawsze dużą wagę, ale w latach 1981-84, tj. w okresie X kadencji Zarządu Głównego PTTK sprawy turystyki i krajoznawstwa w środowisku młodzieży należały do zadań pierwszoplanowych Towarzystwa. Warto przypomnieć, że na 11.655 kół i klubów PTTK 5.616 stanowią SKKT PTTK /48,1 %/, a na 631.993 wszystkich członków PTTK - 266.688 to młodzież szkolna /42,2 %/. Znaczną jest też udział młodzieży w imprezach i wycieczkach; stanowi ona przeszło 60 % wszystkich uczestników. W ostatnich latach nastąpił pewien wzrost liczby młodzieży w szeregach Towarzystwa.



Najważniejszą inicjatywą w minionym czteroleciu, dotyczącą młodzieży było utworzenie przez Prezydium Zarządu Głównego PTTK Młodzieżowej Szkoły Turystyki /MST/. Cel został jasno sprecyzowany: chodziło o stworzenie stałego systemu szkolenia kadr PTTK dla potrzeb szkolnego ruchu krajoznawczo-turystycznego. Inicjatywa ta zyskała akceptację i poparcie ze strony władz politycznych, administracyjnych i oświatowych.

W sumie około 5.000 osób uczestniczyło w zajęciach Młodzieżowej Szkoły Turystyki. Istniały dwie formy szkolenia: obozy wędrowne i obozy pobytowe. Wszystkie zarządy wojewódzkie PTTK zostały zobowiązane do zorganizowania w czasie wakacji przynajmniej jednego obozu turystyki kwalifikowanej połączonego ze szkoleniem Młodzieżowych Organizatorów Turystyki PTTK.

Obozy MST prowadzone przez doświadczonych działaczy PTTK cieszyły się dużym powodzeniem. Wędrowne odbywały się w ramach Młodzieżowej Szkoły Górskiej, akcji "Katowice", "Dolina Piliicy" i "Roztocze". W sumie zorganizowano 75 obozów, których uczestnicy wędrowali m.in. po Gorcach, Pieninach, Beskidach Śląskim i Żywieckim, po Górnośląskim Okręgu Przemysłowym

i Jürze Krakowsko-Częstochowskiej oraz po Roztoczańskim Parku Narodowym. Uprawnienia Młodzieżowego Organizatora Turystyki PTTK uzyskało ponad 1.000 dziewcząt i chłopców.

Obozy pobytowe poświęcono trzem problemom: archeologii, fotografii krajoznawczej i opiece nad zabytkami. Młodzi archeolodzy spotkali się w Bachotku /woj. toruńskie/ na trzech obozach, fotograficy na dwóch obozach na Kopie Biskupiej oraz w Szczyrku, Piasecznie k/Czaplinka, Górze Św. Anny i w Bieczu. Opieką nad zabytkami zajmowano się na zgrupowaniach w Ciechanowcu, gdzie urządzono 2 obozy w 1983 r. i tyleż w roku następnym.

Obozy MST organizowano przy współudziale z władzami oświatowymi, Związkiem Harcerstwa Polskiego, Polskim Towarzystwem Schronisk Młodzieżowych oraz Urzędem Ministra d/s Młodzieży.

Ciekawa inicjatywa PTTK w X kadencji ZG kryje się pod hasłem "Wakacje z PTTK". Są to skierowane do oddziałów PTTK, propozycje włączenia się w uatrakcyjnienie wypoczynku młodzieży szkolnej podczas wakacji. Większość oddziałów odpowiedziała na apel pozytywnie, urządzając liczne imprezy turystyczne w lipcu i sierpniu.

W czasie minionej kadencji wypracowano system głównych imprez dla młodzieży szkolnej. Do nich zaliczono: Ogólnopolski Młodzieżowy Turniej Turystyczno-Krajoznawczy, Ogólnopolski Turniej Drużyn SKKT PTTK z Domów Dziecka, Konkurs Krasomówczy, Centralny Zlot Młodzieży "Palmiry". Imprezy te urządzano współpracując z Ministerstwem Oświaty i Wychowania oraz Główną Kwaterą ZHP.

Warto też odnotować, że w 1984 r. PTTK włączyło się do ogłoszonego przez GKT Tygodnia Turystyki Młodzieży. Zorganizowano w te dni wiele rajdów, zlotów i wycieczek, a także wystaw, konkursów itp.

Podczas minionego czterolecia odnotowano zwiększenie zainteresowania turystyką i krajoznawstwem wśród studentów; pojawiły się nowe ogniska PTTK w środowisku akademickim, wzrosła liczba członków PTTK na uczelniach.

Ważną rolę w tym ożywieniu działalności odegrała uchwała nr 119/82 Prezydium ZG PTTK w sprawie rozwoju turystyki w środowisku akademickim, dająca równocześnie uczelnianym strukturom PTTK całkowite poparcie dla ich działań programowych oraz gwarantująca im zabezpieczenie finansowe.

Jeśli mowa o turystyce młodzieży trudno pominąć tak istotną akcję, jaką jest "Autostop". Prowadziło ją co roku około 250 jednostek organizacyjnych, w tym 180 oddziałów/i BORT PTTK. Konkursy i apele PTTK znalazły żywy odzew wśród młodzieży podróżującej autostopem. Brała ona liczny udział w zwiedzaniu pól bitwnych, muzeów WP, miejsc martyrologii, zdobywała odznaki "Szlakami chwały oręza polskiego".

Warto podkreślić, jak bardzo społecznie pożyteczna jest współpraca autostopu z organizacjami młodzieżowymi, np. z Komendą Główną OHP. Dzięki niej młodzież mogła wziąć udział w akcji "Wakacje na własny rachunek", to znaczy autostopowicze, pragnąc zarobić trochę grosza, pracowali w sezonowych hufcach OHP.

Dużym powodzeniem cieszył się u młodych autostopowiczów konkurs "Uprzejmy gospodarz". Godny podkreślenia jest niezwykle wychowawczy aspekt tego konkursu; niejednokrotnie zdarzało się, że w rewanżu za noclegi u gospodarzy wiejskich, młodzież pomagała przy żniwach i pracach w gospodarstwie.

Po dwunastoletniej przerwie zostały wznowione zloty autostopowiczów i kierowców; o tym

z roku 1984 w Tucholi można powiedzieć, że został zorganizowany przez miejscowych działaczy PTTK wzorowo.

Autostopowicze poparli akcję "PTTK - dla Krakowa" i przekazali na ten cel 60.000 zł.

W działalności programowej w okresie minionej kadencji ZG PTTK nie zabrakło zabiegów, które miały trafić bezpośrednio do młodzieży. W latach 1983 i 84 dużą uwagę skupiono na rozpropagowanie celów Młodzieżowej Szkoły Turystyki. Informacje o podstawowych założeniach MST ukazały się w wielu dziennikach i czasopismach turystycznych, a także w radio i telewizji. Najciekawszą inicjatywą stała się współpraca z redakcją "Telewizja dziewcząt i chłopców". W programach "Sobótka" udział wzięli przedstawiciele młodzieżowych klubów PTTK. Wraz z Radą Programową d/s Młodzieży Szkolnej ZG PTTK uczestniczyło w realizacji cyklu dziejeściu audycji "Teleferii"; podczas tych programów przekazywano informacje o imprezach pod hasłem "Poznaj swoje miasto", organizowanych przez terenowe ogniska PTTK dla młodzieży szkolnej. Warto podkreślić, że wyjątkowo dużą liczbą ciekawych materiałów zaowocowała współpraca z "Poznaj swój kraj".

Natomiast do młodzieży pracującej skierowany był redagowany wspólnie z redakcją tygodnika "Walka Młodych", rozrywkowy maraton "Dziesięciokrotka" /1983/. W losowaniu nagród ufundowanych przez ZG PTTK, a przeznaczonych dla zwycięzców tego konkursu uczestniczyło 4.500 osób, co świadczy o dużym zainteresowaniu imprezą.

Tak jak utworzenie MST w 1983 r. jest konkretnym wyrazem zainteresowania najwyższych władz Towarzystwa sprawami turystyki młodzieżowej, tak na ten sam okres X kadencji ZG PTTK przypada drugie ważne dla turystyki młodych wydarzenie. Chodzi o ustanowienie uprawnień Młodzieżowego Przewodnika Turystyki Pięsej. W 1984 r. zorganizowano w kilkunastu województwach kursy dla tej kadry i dokonano pierwszych mianowań.

Mówiąc o turystyce w środowisku młodzieżowym warto też odnotować, że w latach 1981-84 wśród wyróżnień przyznawanych przez ZG PTTK na wniosek jednostek terenowych PTTK i Kapituły Odznaczeń znalazły się 633 złote odznaki "Za zasługi w pracy wśród młodzieży" i 1.093 srebrne.

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze nie zamierza bynajmniej być organizacją "dla siebie". Wprawdzie niektóre działania są podejmowane z myślą przede wszystkim o członkach Towarzystwa, ale wiele ma zakres znacznie szerszy, ogólnospołeczny. Dotyczy to także działalności petetekowskiej młodzieży. Ot, choćby na przykład włączenie młodych turystów do dużej akcji, mianowicie - inwentaryzacji krajoznawczej Polski, przeprowadzonej przez Komisję Krajoznawczą ZG PTTK. Członkowie SKKT PTTK, uczestnicy turniejów młodzieżowych zbierają materiały, które znajdują się następnie w pracowniach krajoznawczych, bibliotekach itp.

Inny przykład mówiący o programowym wychodzeniu na zewnątrz to tradycyjne już - w 1985 roku IX Ogólnopolskie Noce Śpiewania na Zanku w Radzynie Chełmińskim organizowane przez Oddział Akademicki PTTK w Toruniu. Impreza ta wprowadziła ożywienie w życie kulturalne miasteczka, stała się wyczekiwaną atrakcją dla jego mieszkańców.

## TOWARZYSTWO CZCI 40 LECIE PRL

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze zawsze było bliskie wielkim wydarzeniom, zwłaszcza historycznym, kulturalnym, społecznym, jakie działy się w kraju, towarzyszyło wiernie rocznicom, które znaczyły w historii Polski.

Tak też się działo i w obecnej mijającej kadencji Towarzystwa, w okresie której przypadło wydarzenie szczególnie - 40 lecie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Tematyka tego jubileuszu została więc włączona do programów imprez turystycznych odbywających się w 1984 roku a dotyczyła szczególnie rajdów prowadzonych określonymi szlakami związanymi z historią walk narodowo-wyzwolenczych, ruchów rewolucyjnych, odbudowy i rozbudowy kraju. Z tematyką 40 lecia PRL turyści i krajoznawcy spotkali się też podczas prelekcji, sesji krajoznawczych, zlotów organizowanych przez koła, kluby, oddziały, komisje specjalistyczne PTTK. Szczególne znaczenie miały Centralny Zlot Aktywu Krajoznawczego w Lublinie, nawiązujący do historii pierwszych dni wolności na Lubelszczyźnie, pierwszych dni Ludowej państwowości oraz podejmujący zagadnienie warsztatu pracy instruktora krajoznawstwa.

Rzucone zostało także hasło "Wczoraj, dziś i jutro naszego miasta, regionu", w myśl którego jednostki PTTK upowszechniały wiedzę krajoznawczą o najbliższej okolicy i całym regionie turystom i krajoznawcom, a i popularyzowały znajomość ojczystego kraju, dorobek jego ostatniego 40 lecia. Ta działalność miała być powiązana ściśle z rozpoczynającą się właśnie, a zakrojoną na szeroką skalę inwentaryzacją krajoznawczą Polski. A owa inwentaryzacja to przecież również dokumentacja tego, co na danym terenie, w danym mieście, gminie zrobiono w latach ostatnich. Inwentaryzację krajoznawczą poszczególnych gmin podjęło już wiele zarządów wojewódzkich PTTK a w samym tylko 1984 roku dokonano inwentaryzacji ok. 30 gmin głównych w woj. wrocławskim, poznańskim, katowickim.

Dla upamiętnienia uczestnictwa turystów w imprezach PTTK organizowanych dla uczczenia 40 lecia PRL Zarząd Główny Towarzystwa ustanowił okolicznościową odznakę "40 lecia PRL", którą nadawały oddziały PTTK, a którą otrzymywał uczestnik, biorący udział w dwóch imprezach turystyki kwalifikowanej związanych tematycznie z obchodami 40 lecia PRL lub zorganizowanych pod hasłem "Wczoraj, dziś i jutro" naszego regionu" oraz biorący udział w spotkaniu z zasłużonym dla regionu, człowiekiem, w odczycie, prelekcji o tematyce jubileuszu 40 lecia Polski Ludowej.

Odznaka ta będzie nadawana do końca 1985 roku, nie można więc jeszcze mówić o zakończeniu całej akcji, a już wiadomo, że Odznakę PTTK "40 lecia PRL" zdobyły dziesiątki tysięcy turystów, co świadczy o dużym zainteresowaniu członków Towarzystwa jubileuszowymi imprezami.

Inną ważną decyzją Zarządu Głównego PTTK zmierzającą do nadania PTTK-owskim obchodom 40 lecia Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej wysokiej rangi oraz powszechności, było ogłoszenie współzawodnictwa oddziałów PTTK "O proporzec 40 lecia PRL". To współzawodnictwo trwa do 20 października 1985 roku.

Oddziały PTTK miały za zadanie organizowanie imprez turystyki kwalifikowanej popularyzujących dzieje oraz dorobek Polski Ludowej a także imprez upowszechniających znajomość kraju pod hasłem "Wczoraj, dziś i jutro" naszego miasta, regionu", nadawanie i popularyzowanie odznaki "40 lecia PRL", obejmowanie i odczekanie opieką miejsc upamiętniających wal-

kę o Polską Ludową, organizowanie odczytów i prelekcji krajoznawczych oraz spotkań z ludźmi szczególnie zasłużonymi dla Polski Ludowej. Ta działalność podlegała ocenie. Zarządy wojewódzkie uwzględnić będą ponadto procentowy udział kół i klubów organizujących własne imprezy, odczyty, spotkania poświęcone 40 leciu PRL w stosunku do liczby kół i klubów w oddziale a także procentowy udział członków oddziału uczestniczących w analogicznych imprezach organizowanych przez jednostki PTTK w stosunku do liczby członków oddziału. Premiowane będą zadania specjalne jak: odkrycie i zgłoszenie do Rady Ochrony Pomników Walki i Męczeństwa miejsc pamięci nie posiadających aktualnego opracowania, udział BORT-ów, kół przewodniczących w imprezach jubileuszu PRL.

Ten pierwszy etap współzawodnictwa o "Proporzec 40 lecia PRL", w którym nastąpiła ocena działalności oddziałów przez zarządy wojewódzkie PTTK jest już poza nami.

Obecnie następuje drugi etap, w którym Zarząd Główny PTTK oceni zarówno zadania zrealizowane przez te oddziały w pierwszym etapie jak i dodatkowe, obejmujące: stworzenie kroniki oddziału z lat 1984-1985, czynny społecznie wykonany w latach 1984-1985 dla uczczenia 40 lecia PRL, liczbę kart inwentaryzacji krajoznawczej zakwalifikowanych i przyjętych przez zespoły wojewódzkie inwentaryzacji krajoznawczej, a opracowanych przez członków oddziału PTTK.

Przyznane zostaną nagrody zarówno na szczeblu wojewódzkim jak i trzy nagrody Zarządu Głównego PTTK - 3 Proporce 40 lecia PRL dla najlepszych oddziałów PTTK we współzawodnictwie dla uczczenia jubileuszu 40 lecia Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Wystawa kronik oddziału i wręczenie nagród laureatom zorganizowane będą w grudniu 1985 r. na jubileuszowym zebraniu plenarnym ZG PTTK w 35 lecie powstania Towarzystwa.

Szczególnego znaczenia w kontekście współzawodnictwa między oddziałami PTTK nabierają inicjatywy i zobowiązania podjęte przez komórki organizacyjne PTTK dla uczczenia jubileuszu 40 lecia PRL. Nie są one tuzinkowe, nie chodzi w nich o cele doradcze, odwrotnie o sprawy ogólnospołeczne, o działanie dla dobra kraju, na wszystkich:

Tu na czoło wysuwa się inicjatywa PTTK-owskiej społeczności woj. białostockiego znana pod nazwą "Czyste lasy", polegająca na zbieraniu odpadków, które pozostawiają w lesie pseudoturysty lub inni użytkownicy. Białostocką inicjatywę czyszczenia lasów, działań zmierzających do odnowy lasów podjęły inne jednostki PTTK m.in. Oddział Morski PTTK w Gdyni, Oddział Zakładowy przy Zakładach Mechanicznych w Ursusie, który zorganizował wiele imprez pod tym kątem, Zarząd Wojewódzki PTTK w Szczecinie.

Ale Białystok poszedł jeszcze dalej w działaniu dla ratowania przyrody polskiej i stworzył koncepcję "Zielonych płuc Polski" szczególnej ochrony terenów leśnych i różnych pięć u północnych województw: olsztyńskiego, łomżyńskiego, suwalskiego i ostrołęckiego i oczywiście białostockiego. Poparzył ten program ekologicznej odnowy nie tylko PTTK-owskie jednostki z tych województw oraz Liga Ochrony Przyrody ale także Krajowa Rada PRON i inne organizacje.

Wśród innych zobowiązań PTTK warto podkreślić to, co w mijającej kadencji zrobiło Koło PTTK nr 158 przy Warszawskim Przedsiębiorstwie Geodezyjnym. Otóż wykonało ono w czynie społecznym inwentaryzację fotogrametryczną szalańskich, obiektów zabytkowych w Zakopanem, elementów karocy króla Jana III Sobieskiego oraz podkładów geodezyjnych pod budowę pomnika Bohaterów Powstania Warszawskiego. Wartość tych czynów wynosi 7,5 mln zł.

I wreszcie jakże cenne jest zobowiązanie, jakie podjęło PTTK wobec Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego, propagowania idei stworzenia muzeum: martyrologii wsi polskiej w Michniowie.

Ale udział Towarzystwa w uczczeniu jubileuszu 40 lecia Polski Ludowej nie ograniczył się tylko do tych działań. Integralnie bowiem z 40 leciem PRL związane jest 40 lecie powrotu Ziemi Zachodnich i Północnych do Macierzy. I ta rocznica pobudziła Towarzystwo do podjęcia wielu różnorodnych przedsięwzięć poświęconych temu jubileuszowi.

Pierwszym z nich było ustanowienie jubileuszowej odznaki turystyki pieszej PTTK - 40 lecie powrotu Ziemi Zachodnich i Północnych do Macierzy.

Ponadto odbędą się na Ziemiach Odzyskanych trzy sesje krajoznawcze oceniające dorobek Towarzystwa na tych terenach.

Obchodem 40 lecia powrotu Ziemi Zachodnich i Północnych do Polski poświęcono centralne imprezy turystyczne. Wśród nich warto zwrócić uwagę na I Zlot Aktywu Kół Osiedlowych PTTK Ziemi Zachodnich i Północnych w Szczecinie, Zlot Aktywu Turystycznego Wał w Wrocławiu, Zlot Aktywu Turystycznego Wał w Olsztynie, Centralny Zlot Aktywu Krajoznawczego w Elblągu. Ponadto szereg imprez tradycyjnie organizowanych pod hasłami wyzwolenia danego regionu przybiera charakter uroczysty związany z rocznicą 40 lecia powrotu do Polski. W tej grupie wymienić należy: XXIV Ogólnopolski Rajd Szlakiem Wyzwolenia Szczecina, V Rajd "Zwycięstwa" w Koszalinie, XXXI Ogólnopolski Studencki Rajd Keazubski, XXIII Wiosenny Rajd Lubuski, XXV Ogólnopolski Zlot "Szlakiem Walk o Wał Pomorski".

W człości tematyce inspirowanej jubileuszem powrotu w granice Polski Ziemi Elbląskiej poświęcony jest popularny XXVI Ogólnopolski Wysoko Kwalifikowany Rajd Pieszy.

## MUZEA PTTK

Aktualnie PTTK prowadzi 25 muzeów i kilkadziesiąt izb regionalnych i izb pamięci. Są to placówki bardzo zróżnicowane pod względem wielkości zbiorów i prowadzonej działalności. Prezentują przede wszystkim muzealia dokumentujące problematykę regionalną: etnografię, historię, sylwetki zasłużonych ludzi, walery krajoznawcze regionu. Są też placówki ukierunkowane tematycznie, np. Muzeum Historii Ruchu Rewolucyjnego w Hajnówce, Muzeum Pożarnictwa PTTK w Rakoniewicach, Muzeum Młodej Polski w Krakowie.

Muzea te powstały z inicjatywy działaczy społecznych PTTK, na bazie prywatnych kolekcji, bądź darów społeczeństwa.

Prócz działalności wystawienniczej prowadzą też inną działalność oświatową /prelekcje, pogadanki, lekcje historii z młodzieżą, konkursy, szkolenia dla społecznych opiekunów zabytków itp./.

Muzea, których utrzymanie przekracza możliwości organizacji społecznej przekazywane są Państwu. Do chwili obecnej PTTK przekazało 21 placówek muzealnych.

PTTK-owski rodzajów mają muzea: Tatrzańskie w Zakopanem, Narodowe w Kielcach, a także muzea w Łowiczu, Nowogrodzie Łomżyńskim i inne.

## 110 LAT PRZEWODNICTWA

W 1985 roku mija 110 lat od chwili, gdy Towarzystwo Tatrzańskie unormowało sprawy przewodnictwa turystycznego. Od tej chwili przewodnictwo działa w ramach IT, a obecnie PTTK. We wrześniu 1985 r. w Zakopanem odbędą się ob-

chody jubileuszowe, które zgromadzą około 500 osobową delegację 13 tysięcznej rzeszy polskich przewodników turystycznych.

Zrzeszeni w 254 kołach przewodnicy oprowadzili od 1945 r. około 160 milionów turystów, w bieżącym roku oprowadzą około 8 milionów osób. W druku znajduje się duża monografia "Przewodnictwo turystyczne w Polsce". Ukazuje się ona przed obchodami jubileuszowymi, a za prezentuje zarówno historię, jak i dorobek polskiego przewodnictwa.

## BIURO TURYSTYKI ZAGRANICZNEJ PTTK

Ostatni Zjazd PTTK i jego wytyczne przyniosły w Biurze Turystyki Zagranicznej PTTK rozwój najcenniejszej formy działalności jaką jest turystyka kwalifikowana zarówno wyjazdowa jak i przyjazdowa, przy czym w tym zakresie Biuro jest w praktyce monopolistą na terenie kraju. Realizując wytyczne Zjazdu PTTK Biuro utworzyło specjalną komórkę d/a turystyki kwalifikowanej, której działalność opiera się na bardzo ścisłych kontaktach z Komisjami ZG PTTK oraz z klubami na terenie kraju. Współpraca ta polega nie tylko na przygotowywaniu własnych ofert dla klubów i Komisji ale przede wszystkim na realizacji konkretnych życzeń i zleceń klubów oraz na wprowadzeniu nowych form turystyki jak np. turystyka ekwiwalentowa /wypłata dewiz na opłacenie noclegów i żywienia za granicą/ rozwijanie w tych dziedzinach turystyki kwalifikowanej, których specyfika nie pozwala np. na korzystanie z żywienia w formie zorganizowanej.

Rozwój turystyki kwalifikowanej wyjazdowej w ostatnich latach był następujący /w osobach/:

Wyszczególnienie	1983	1984	1985 plan
turystyka górską	1.505	3.128	4.578
turystyka żegl.	410	747	672
turystyka narc.	938	1.984	1.634
turystyka kraj.-trampingowa	3.551	4.385	3.820
turystyka kajak.	376	446	510
turystyka rower.	142	310	565
turystyka podwodna	47	94	100
turystyka wyprawy	399	927	1.000
turystyka inne	89	364	260
<b>Razem:</b>	<b>7.457</b>	<b>11.985</b>	<b>13.139</b>

Biuro rozwija ponadto turystykę kwalifikowaną przyjazdową /w osobach/

Wyszczególnienie	1984	1985 plan
turystyka przyrodnicza	70	70
turystyka rowerowa	214	470
turystyka piesza i górską	3	120
turystyka wędkarstwo	68	-
turystyka kajakowa	-	70
<b>Razem:</b>	<b>355</b>	<b>680</b>

Biuro wysłało za granicę w ostatnich latach następujące ilości turystów:

1981 r. - 100 tys.  
1982 r. - 70 tys.  
1983 r. - 148 tys.  
1984 r. - 195 tys.

Przy niezmiennym poziomie zatrudnienia w BTZ PTTK i jego 9 oddziałach terenowych, osiągnięcie takiej skali ruchu turystycznego było możliwe dzięki rozszerzającej się współpracy ze 165 BORT PTTK, za pośrednictwem których sprzedano w 1983 r. 79 % miejsc a 1984 r. już 86 %.

## O TYM WARTO WIEDZIEĆ

Co trzeci statystyczny Polak goszczony był w minionej kadencji w prowadzonych przez PTTK schroniskach, stanicach wodnych, domach wycieczkowych i innych obiektach /łącznie udzielono prawie 13 mln noclegów/.

Rocznie Towarzystwo przewozi własnymi środkami transportu prawie tyłu turystów, ilu mieszkańców liczy Warszawa. Autokary PTTK przejeżdżają ponad 9 mln km rocznie.

3,5 tys. zł to kwota, za jaką rocznie statystyczny członek Towarzystwa nabywa sprzęt i ekwipunek turystyczny, pamiętki i inne wyroby produkowane przez przemysłowe przedsiębiorstwa PTTK.

W roku 1984 po raz pierwszy zysk gospodarki wyodrębnionej przekroczył 1 mld zł /w roku 1981 deficyt w kwocie 82 mln zł, a niedobór środków na 140 mln zł/.

Dzięki społecznemu uznaniu roli Towarzystwa, jest ono zwolnione z obciążeń podatkiem dochodowym i obrotowym /w zakresie turystyki krajowej/.

Do roku 1984 oddziałów PTTK nie obciążono wpłatami na rzecz PFAZ, a obecnie wyłączono z obciążeń wynagrodzenia pilotów i przewodników.

W ciągu czterech lat wartość dostaw towarów, robót i usług realizowanych przez przedsiębiorstwa PTTK wzrosła trzykrotnie przy zmniejszonym zatrudnieniu o 20 %.

Mimo zastrzeżenia przez Radę d/s Produkcji i Handlu ZG PTTK kryteriów oceny jakości sprzętu i ekwipunku turystycznego, średnioroczna wartość towarów z PTTK-owskim znakiem jakości wzrosła o ponad 25 %.

Tylko w 1983 r. 6 obiektów turystycznych PTTK i 13 pracowników naszych obiektów zostało wyróżnionych nagrodami z Fundacji Przyjaźni Grecko-Polskiej, a cztery nasze obiekty wyróżniono w konkursie o "Złoty Klucz".

Chętnie udzielane są zniżki organizacyjne w obiektach PTTK członkom Towarzystwa, bowiem obiekt otrzymuje 10 % nagrodę za respektowanie praw członków PTTK - świadczy o tym brak skarg dot. tej kwestii.

ZRB PTTK w roku 1984 przyjęły wszystkie zlecenia na roboty budowlano-remontowe, jakie zgłosiły jednostki PTTK.

Dostawy sprzętu od własnych producentów i współpracujących wyniosą w roku 1985 np. 3.000 rowerów, 700 kajaków, dostępne będą épiwory, ruszy własna produkcja 2 osobowych namiotów. Ponadto obiekty PTTK mogą nabyć np. praktycznie każdą ilość pościeli i firanek od jednostek produkcyjnych Towarzystwa.

W wyniku realizacji uchwały X Zjazdu 14 oddziałów przejęło 81 obiektów o ponad 2,6 tys. miejsc noclegowych.

W latach 1981-84 na remonty i modernizację bazy turystycznej przeznaczono 2,5 mld zł.

W 1984 r. wartość nakładów remontowych wzrosła trzykrotnie w stosunku do roku 1981.

Po raz pierwszy w roku 1984 byliśmy zdolni do zapewnienia wykonawstwa inwestycyjno-remontowego do wysokości środków finansowych w dyspozycji inwestorów PTTK.

Niebawem zostanie oddany do eksploatacji ośrodek żeglarski w Augustowie - jedna z największych inwestycji w minionej kadencji.

Roczna wielkość pomocy udzielonej w różnych formach przez GKT wynosi przeszło 500 mln zł, z czego część stanowią kredyty inwestycyjne.

Udział członków PTTK w wykorzystaniu bazy turystycznej wzrósł od roku 1981 z poziomu 4,0 % do prawie 7 %. Przy czym najwyższy /ponad 20 %/ dotyczy bazy górskiej.

Dzięki zawartym porozumieniom z Ministerstwem Przemysłu Chemicznego i Lekkiego oraz Centralnym Związkiem Spółdzielni "Spożywców", Zrzeszeniem Przedsiębiorstw Handlu Wewnętrznego większość problemów zaopatrzenia została rozwiązana.

Ogólne obroty finansowe Biura Turystycznej PTTK wzrosły z 814 mln zł w 1983 do 3.628 mln zł w 1984 - w roku 1985 przekroczenie 4 miliardów zł. Odpowiedzianym wzrósł zysk Biura z 54 mln zł w 1983 do 476 mln zł w 1984, z czego wpłaty członków wyniosły 177 mln zł, do ZW PTTK 28 mln zł. Ponadto w 1984 r. kwotę 150 mln zł przewidziano dla BORT PTTK /wobec 74

O TYM WARTO PAMIĘTAĆ



CENTRALNA  
BIBLIOTEKA  
PTTK

II-424p